

O País do Gran Furado

Entre as coleccións da editorial Baía atopamos Contos da Igualdade cos títulos: *Un día de treboada*, *Alfombriña*, *Xela volveuse vampira*; *Nera*, *a Ferreira* e *O meniño Nito*. Entón, *os homes choran ou non?* Foi a raíz desta experiencia (e sensibilidade) que a editora crea o Premio Fina Casalderrey de Literatura Infantil pola Igualdade.

Na primeira convocatoria resultaron ganadores *ex aequo* os libros *A reconquista* de Antía Yáñez e *Vermella* de Sabela Losada.

A reconquista, con ilustracións de Ana Pedreira, xira arredor da ocupación do patio da escola polos rapaces e unha rapaza que xogan a fútbol, mentres que os demais teñen que habitar as marxes. Molestos polas dificultades para moverse e as “berradeiras” que sofren cada vez que estorban, dan co xeito de revertir esa situación; será de maneira pacífica, ocupando o patio cos seus xogos, re-

conquistándoo para todas e todos. O libro conta cunhas notas a pé de páxina nas que a autora vai presentando información sobre especies animais onde os roles de xénero non funcionan tal como poderíamos agardar, de forma que introduce a dúbida acerca do que pode considerarse “normal”.

Vermella introduce o tema da menstruación nun conto infantil, en base a un xogo de investigación no que participan un pequeno e unha pequena, tentando indagar a que responden unha gotas de sangue que atopan no baño. O humor, ao lado das maravillosas chiscadelas, plenas de simboloxía, coas que xoga a ilustradora, Minia Regos, enriquecen a historia ata límites insospeitados.

Na segunda convocatoria deste premio resulta ganadora a obra *O País do Gran Furado* de Xerardo Quintiá, unha proposta totalmente distinta e novedosa.

Pilar Sampedro

Consello de redacción

pilarsampedro507@gmail.com

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 85-86

A modo de xogo alegórico, preséntanos unha historia hiperbólica e divertida, que nos conta que nese país hai un tirano de nome MAXI-Miliano que lles prohíbe ás mulleres ler poesía, andar coas orellas porcas, comer perdices e ser felices. Xa apareceu a rima; si, ela co ritmo levaranos polo camiño do verso narrativo, do conto versificado, para que a historia corra como río. As repeticións, retahílas, fórmulas e conexións co conto tradicional, fan doada a participa-

ción dos nenos e das nenas que anticipan o verso e o relato, léndoo con gusto.

A historia do ditador todopoderoso que oprime as mulleres axudado polos 18 ministros e os 19 policía (coa colaboración dos “proprios homes que se chivan”) móvese nunha leira que toca a fantasía lindando coa realidade, aínda que as prohibicións sexan absurdas e arbitrarias. Aí é onde o conto mostra a dureza (mentres rimos ás gargalladas) porque de tan esaxerado case non o cremos, pero pode resultar certo, como sucede nas historias de Roald Dahl. Quintiá propón unha situación de despotismo, da que as mulleres só van a poder saír enfrontándose a MAXI-Miliano; daquela aparece alá no norte, Toribia, a poeta revolucionaria, a cantante das Eskorna-Kabras “que loitará e loitará e a ese tirano derrocará”. Despois dunha noite na que o ditador ten pesadelos con ela e ha de ser arrolado polos ministros; dende a cima do penedo, as Eskorna – Kabras ao completo bótanlles unha rede e lévanos a un curral onde permanecen entre as galiñas, sometidos a facer todo o que eles prohibían ás mulleres (comer perdices, escoitar poesía e sen lavar as orellas) ata que piden parlamentar. Toribia negocia que se acaben as prohibicións para que homes e mulleres poidan facer o mesmo e que traian de volta á superficie as mulleres que tiñan desterradas no Gran Furado.

Nin queda Toribia de tirana nin os homes terán que traballar (agora) mentres as mulleres xogan ás agachadas; non, elas non van mandar, non lles interesa, o que queren é igualdade, que uns e outras poidan facer o mesmo: traballar e xogar; tampouco castigan aos que tanto mal lles tiñan feito ao non deixalas ser felices, non, tanto o tirano coma os ministros poden marchar a onde queiran, incluso quedar acompañando a Toribia ao pia-

no (tal como se nos mostra na última ilustración).

Noemí López fai un traballo impresionante que ademais de interpretar marabillosamente o texto, enriquece. Por exemplo, cando Quintiá escribe que as Eskorna – Kabras “visten chupas de coiro e peitéanse con cristas laranxas”, Noemí, vísteas con roupa tradicional debaixo da chupa de coiro e a gaita aparece entre os instrumentos eléctricos e a batería. Esa mestura entre o tradicional e o actual remítea ao país e fai medrar a historia dotándoa de simboloxía e, incluso, facendo que a rapazada identifique a Toribia cunha cantante galega reivindicativa e feminista á que elas seguen. A ilustradora vai máis alá do texto, creando en paralelo, así, viste as mulleres sometidas cun uniforme rosa que semella un gardapolvos, o pelo recollido e zocas nos pés. Zocas e zapatóns levan tamén as Eskorna-Kabras pero elas visten de todas as cores (con predominio do lila) e a súa expresión é de enerxía e ledicia. Unha das imaxes mostra no lado esquerdo un concerto desta banda con cores e luz, mentres na dereita da páxina vemos a escuridade pola que atravesa unha muller, tapada con capezuza gris, que mira con desconfianza para os lados. Semella representar a clandestinidade e a oposición entre unha realidade escura e a outra luminosa... que se vai anunciando. A ilustradora incluso se toma a licenza de introducir unha muller entre os ministros, porque tamén sabemos que pode haber algunha ministra e que iso non vai cambiar as cousas. Da mesma maneira, na presentación do país, Noemí fai nos unha chiscadela ao Principiño e o seu planeta, porque alí, igual que aquí, hai volcáns; o Gran Furado non pode ser outra cousa... Ás persoas adultas vennos á memoria ese volcán nicaragüense ao que o ditador Somoza botaba aos opositores ao réxime, porque a realidade

é, por veces máis máis terrible que a ficción, pois aquel estaba en erupción. Ilustradora e escritor complementáanse, por exemplo, nese gran contrapicado que aparece na portada mostrándonos a tirano e ministros no borde mirando para abaixo, dende o punto de vista das mulleres que están dentro do Furado, ese furado que as agacha, que non permite que se vexan, manténdooas no silencio, nesa mesma invisibilidade á que foron sometidas ao longo da Historia. Na penúltima plana, móstranos por medio dunha sección vertical a saída das mulleres e a paisaxe de dentro e fóra, abaixo e arriba, adoptando o plano normal coa mirada.

Humor, moito humor porque un tirano no colo dos ministros morto de medo por un mal soño ou as galiñas aniñando encima da cabeza de tan altas autoridades só poden levar a rir a cachón. Pacifismo, porque a situación amáñase falando, negociando as condicións do cambio e nin sequera tomando represalias. Feminista, porque interpreta o movemento de maneira axustada, cando mostra que o que buscan elas é facer o mesmo ca eles, ser felices xuntos.

Xerardo Quintiá semella un militante da igualdade, tal como nos tiña mostrado xa anteriormente con aquela xoia que nos falou de lesbianismo para as pequenas da maneira máis natural que se podía. Grazas pois por aquela *Titiritesa* e esta Toribia. ■